

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหน่วยย่อยทางเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ความอยู่รอดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือที่เรียกกันโดยย่อว่า SMEs (Small and Medium Enterprise) เป็นตัวกำหนดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในประเทศ เนื่องจากถ้าหากในตลาดมีเพียงธุรกิจใหญ่ไม่กี่รายที่ผูกขาดเอาไว้กับคนเพียงไม่กี่ตระกูล ปัญหาต่างๆจะตามมาอีกมากมายต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ ธุรกิจ SMEs ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในระบบตลาดที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการแข่งขัน ในปัจจุบันแม้ว่าภาครัฐจะให้การส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในด้านต่างๆ แต่จากสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงของเศรษฐกิจโลกที่เชื่อมโยงกัน ทางเลือกของ SMEs จึงอยู่ที่การพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด และการพึ่งพาตนเองที่ดีที่สุดคือ เร่งปรับปรุงกระบวนการภายในให้มีประสิทธิภาพและการปฏิบัติต่อลูกค้าหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม

การพัฒนา SMEs ให้เกิดความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพและเกิดศักยภาพในการแข่งขัน มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงจริยธรรมทางธุรกิจ เนื่องจากหลายคนเข้าใจผิดคิดว่าการทำธุรกิจเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม อยู่เหนือขอบเขตของจริยธรรมคือ ไม่มีถูกหรือผิดจริยธรรม แต่ที่จริงธุรกิจไม่ได้อยู่เหนือจริยธรรมและต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย SMEs จึงมีความจำเป็นต้องนำจริยธรรมทางธุรกิจมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจริยธรรมทางธุรกิจ คือ จริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ประกอบด้วย 1)ความซื่อสัตย์ 2)ความยุติธรรม 3)ความรับผิดชอบ 4)ความน่าเชื่อถือ 5)การเคารพสิทธิของบุคคล 6)การบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ธุรกิจที่ประกอบด้วยจริยธรรม ย่อมเป็นที่ยอมรับ ได้รับความเชื่อถือ ได้รับโอกาส มีความได้เปรียบในเชิงธุรกิจและมีแนวโน้มที่จะรุ่งโรจน์ จริยธรรมจึงเป็นหนทางแห่งความสำเร็จที่มีต่อผลการดำเนินงานในการประกอบธุรกิจ (พิภพ วังเงิน. 2546 : 41)

ผลการดำเนินงานเป็นความสามารถในการกระทำการขององค์กรเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการวัดหรือประเมินผลลัพธ์ที่สร้างออกมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมาย ซึ่งการวัดผลการดำเนินงานจะมีการวัดผล 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพจะสร้างความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นองค์กรจึงควรมีการวัดผลการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัด (วรรณรัตน์ วัฒนานิมิตกุล : 2547) การวัดผลการดำเนินงานจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ทำให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (พิพัฒน์ ก้องกิจกุล : 2547)

จังหวัดมุกดาหารตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหารถือเป็นกิจการที่สำคัญในการสร้างเงินและสร้างงานให้แก่ท้องถิ่นมีรายได้รวมโดยประมาณ 8,000 ล้านบาทต่อปี (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมุกดาหาร : 2550) ในอดีตถึงปัจจุบันยังไม่มี การสำรวจถึงจรรยาบรรณทางธุรกิจที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหารได้ปฏิบัติเพียงใด หรือถ้าหากมีการนำจรรยาบรรณทางธุรกิจมาใช้ในการประกอบกิจการจะมีแนวโน้มที่จะได้รับผลการดำเนินงานที่ดีในการประกอบกิจการหรือไม่เพียงใด

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงจรรยาบรรณทางธุรกิจและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร เปรียบเทียบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีคุณลักษณะขององค์กรที่แตกต่างกันจะมีการใช้จรรยาบรรณทางธุรกิจแตกต่างกันหรือไม่ และทดสอบว่าจรรยาบรรณทางธุรกิจมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร โดยเก็บข้อมูลจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร ผลของงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นแนวทางในกำหนดนโยบายและส่งเสริมการใช้จรรยาบรรณทางธุรกิจในองค์กรต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาจรรยาบรรณทางธุรกิจและการวัดผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร

2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้จรรยาบรรณทางธุรกิจและการวัดผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร ที่มีประเภทของธุรกิจ ระยะเวลาในการดำเนินงาน ทุนจดทะเบียน และรายได้แตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของจริยธรรมทางธุรกิจที่มีต่อการวัดผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหารได้รับแนวคิดทางจริยธรรมทางธุรกิจและการวัดผลการดำเนินงาน

2. บทความที่คาดว่าจะตีพิมพ์ / นำเสนอ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมทางธุรกิจกับการวัดผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีหรือการประชุมวิชาการอื่น

3. นำเอกสารสรุปผลการวิจัยเผยแพร่ให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เพื่อเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปหลังจากได้จัดทำรูปเล่มเสร็จแล้ว

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. จริยธรรมทางธุรกิจ จากแนวคิดของ สุภาพร พิศาลบุตร (2544 : 118-122) ประกอบด้วย

- 1.1 ความซื่อสัตย์ (Honesty)
- 1.2 ความยุติธรรม (Justice)
- 1.3 ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- 1.4 ความน่าเชื่อถือ (Trust)
- 1.5 การเคารพสิทธิของบุคคล (Respect the Rights)
- 1.6 การบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม (Environment)

2. การวัดผลการดำเนินงาน ประยุกต์จากแนวคิดของ พสุ เตชะรินทร์ (2544 : 4-5)

ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านลูกค้า (Customer Perspective)
- 2.2 ด้านกระบวนการภายในองค์กร (Internal Process Perspective)
- 2.3 ด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth Perspective)
- 2.4 ด้านการเงิน (Financial Perspective)

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 532 คน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมุกดาหาร : 2552)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 226 คน โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 187) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคัดเลือกตัวอย่างตามแบบสะดวก (Convenience Sampling)

2. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ระหว่าง ตุลาคม - ธันวาคม 2553

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของจริยธรรมทางธุรกิจและการวัดผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ จริยธรรมทางธุรกิจ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงาน

กลุ่มที่ 2 เปรียบเทียบจริยธรรมทางธุรกิจและการวัดผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทกิจการ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาในการดำเนินงาน และรายได้ต่อปี

ตัวแปรตาม ได้แก่ จริยธรรมทางธุรกิจและการวัดผลการดำเนินงาน

สมมติฐานของงานวิจัย

1. จริยธรรมทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสัมพันธ์กับการวัดผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร

2. จริยธรรมทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีผลกระทบต่อการวัดผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร

3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหารที่มี ประเภทของกิจการทุนจดทะเบียน ระยะเวลาการดำเนินงาน และรายได้ต่อปี แตกต่างกัน มีจริยธรรมทางธุรกิจแตกต่างกัน

4. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหารที่มี ประเภทของกิจการทุนจดทะเบียน ระยะเวลาการดำเนินงาน และรายได้ต่อปี แตกต่างกัน มีการวัดผลการดำเนินงานแตกต่างกัน

คำสำคัญ (keywords)

1. ผู้ประกอบกิจการ หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการ กรรมการผู้จัดการ หรือตำแหน่งอื่นที่มีอำนาจหน้าที่สูงสุดในการบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดมุกดาหาร

2. จริยธรรมทางธุรกิจ หมายถึง ปทัสฐานทางจริยธรรมส่วนตัว มาตรฐานทางศีลธรรม มาตรฐานทางจริยธรรมโดยทั่วไปของบุคคลที่นำไปใช้กับธุรกิจ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ความไว้วางใจ ความไว้วางใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดมีความมั่นคงและยั่งยืนขององค์การธุรกิจในอนาคตต่อไป

3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME_s) หมายถึง ธุรกิจที่ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ คือ การผลิต การค้าส่งและค้าปลีก และการบริการ โดยกำหนดขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากเกณฑ์มูลค่าขั้นสูงของสินทรัพย์ถาวรและจำนวนลูกจ้างในกิจการเป็นสำคัญ

4. การวัดผลการดำเนินงานขององค์กร หมายถึง เทคนิคการวัดผลการปฏิบัติงานที่ช่วยให้เห็นผลของการปฏิบัติงานในหลายๆด้านพร้อมกัน โดยพิจารณาจาก 4 ด้านคือ ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และด้านการเงิน